УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство соціальної політики України

Національна соціальна сервісна служба України

Чернігівська обласна військова адміністрація

Комарівська сільська рада Ніжинського району Чернігівської області

Міністерство охорони здоров'я України (до відома)

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Центру надання соціальних послуг Комарівської сільської ради (далі – заклад, Відділення).

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№8337.2/25/53 від 22.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 22.05.2025 19:09
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в закладах, що надають соціальні послуги.

Усупереч наведеним вимогам законодавства, 02.04.2025 під час відвідування Відділення групою НПМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті, що додається.

У порушення вимог статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статті 27 Конституції України адміністрацією закладу не організовано евакуацію підопічних до укриття під час оголошення в регіоні сигналу «Повітряна тривога». Нехтування правилами безпеки під час повітряної тривоги наражає на небезпеку підопічних та персонал закладу.

У закладі перебуває підопічна В., якій не надається належна медична допомога. Під час конфіденційного спілкування остання повідомила про біль у руці, який виник унаслідок падіння два тижні тому. Однак попри звернення до персоналу закладу зі скаргами на біль, ймовірно, спричинений травмою, медична допомога підопічній не надана, а відповідні медичні обстеження не проводились, що є порушенням норми статті 49 Конституції України, яка гарантує право на охорону здоров’я та своєчасну медичну допомогу.

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини ненадання належної медичної допомоги може бути розцінено як порушення статті 3 Європейської конвенції з прав людини, а саме катування або нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або покарання.

Окрім того, всупереч вимогам наказу Міністерства охорони здоров’я України від 14.12.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров’я незалежно від форми власності та підпорядкування», медичними працівниками закладу не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о). Відсутність належного документування тілесних ушкоджень може перешкоджати

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№8337.2/25/53 від 22.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 22.05.2025 19:09
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

розслідуванню таких випадків та створює умови для порушення прав підопічних на захист і безпеку.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) житлова площа на одну особу в окремих кімнатах закладу є меншою за встановлені нормативи (8–10 м²). Наприклад, площа однієї з житлових кімнат Відділення становить 16 м², при цьому кімната розрахована на проживання 3 осіб, унаслідок чого на одну особу припадає лише 5,3 м².

Житлові кімнати підопічних, зокрема ліжкових хворих, не обладнані кнопками виклику персоналу, що ускладнює звернення за медичною допомогою до медичних працівників у разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі.

Під час відвідування встановлено незадовільний санітарно-гігієнічний стан ванної кімнати, що використовується підопічними закладу. У зазначеному приміщенні наявна пліснява на стінах, що свідчить про відсутність належного вентиляційного режиму та створює потенційні ризики для здоров'я мешканців, зокрема підвищує ймовірність виникнення респіраторних захворювань, алергічних реакцій та ускладнень у осіб із хронічними хворобами або ослабленим імунітетом.

У порушення вимог Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, у житлових кімнатах відсутні ширми для здійснення індивідуальних гігієнічних процедур ліжковими хворими підопічними, що порушує право осіб на приватність.

Під час відвідування встановлено, що замки дверей санвузлів закладу несправні, що унеможливлює зачинення дверей зсередини. Зазначене порушує право підопічних на приватність, створює дискомфорт і може негативно вплинути на їх психологічний стан.

Окрім того, у порушення статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» у Відділенні не забезпечується проведення заходів з реабілітації осіб з інвалідністю. Під час відвідування встановлено, що в особових справах 4 підопічних закладу, які мають статус «особа з інвалідністю», відсутні оновлені Індивідуальні програми реабілітації. Зазначене свідчить про невиконання вимог щодо реалізації реабілітаційних заходів відповідно до індивідуальних потреб осіб з інвалідністю.

Усупереч вимогам ДБН В.2.2-18:2007 у коридорах закладу відсутні горизонтальні поручні для полегшення пересування осіб з порушеннями опорно-рухового апарату, які мають бути встановлені на стінах з обох боків на висоті 0,7 м і 0,9 м.

У порушення вимог Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» на вхідних сходах до будівлі Відділення та всередині приміщення відсутні попереджувальні тактильні

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№8337.2/25/53 від 22.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 22.05.2025 19:09
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

смуги по ширині проходу (плити з конусоподібними випуклостями) або контрастне кольорове маркування.

Окрім того, встановлено, що Положення про відділення стаціонарного догляду Центру надання соціальних послуг Комарівської сільської ради, затверджене виконуючим обов'язки директора Центру надання соціальних послуг Комарівської сільської ради 17.02.2022, містить слово «інвалід». Зазначене формулювання є дискримінаційним і не відповідає вимогам Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

Також закладом не налагоджено співпрацю з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги. Відсутність юридичної підтримки ускладнює отримання підопічними необхідної правової інформації та консультацій, що негативно впливає на вирішення їх правових питань та обмежує можливості для захисту їхніх прав і свобод.

Під час ознайомлення з особовими справами підопічних встановлено, що в особових справах відсутні згоди підопічних на обробку їх персональних даних. Окрім того, відсутні згоди опікунів на обробку персональних даних недієздатних підопічних, що є порушенням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

У порушення вимог Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила пожежної безпеки), на вікнах житлових кімнат Відділення встановлені нерозпашні ґрати. Правилами пожежної безпеки забороняється встановлення ґрат та інших незнімних пристроїв на вікнах приміщень, де перебувають люди, у разі необхідності встановлення на вікнах приміщень, де перебувають люди, ґрат останні повинні розкриватися, розсуватися або зніматися. Під час перебування в цих приміщеннях людей ґрати мають бути відчинені (зняті).

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035,

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№8337.2/25/53 від 22.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 22.05.2025 19:09
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров’я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Центру надання соціальних послуг Комарівської сільської ради, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої ради надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Чернігівської обласної військової адміністрації.

2. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Комарівській сільській раді Ніжинського району Чернігівської області забезпечити вжиття заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№8337.2/25/53 від 22.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 22.05.2025 19:09
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Відділення.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188^{40} Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Центру надання соціальних послуг Комарівської сільської ради на 16 арк.

Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Гиря Марина 0986405026

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№8337.2/25/53 від 22.05.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 22.05.2025 19:09
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400